

Patronların kârları krizde bile arttı

PATRONLAR DÜŞÜK ZAM DAYATIYOR

METAL iş kolunda çalışan 130 bin işçiyi kapsayan MESS sözleşmelerinde iki oturum yapıldı. Kriz ve savaşın gölgesinde yürütülen görüşmelerde patronlar 3 yıllık sözleşme ve düşük zam günde- me getiriyor.

İŞÇİLER DAHA FAZLA DEĞER ÜRETİYOR

METAL sektöründe yaptığı araştırmalarıyla bilinen Doç. Dr. Serkan Öngel, patronların kârlarının kriz koşullarında bile azalmadığını söylüyor. Öngel, "Bu işçilerin daha fazla değer üretmesi ile il- gildir" diyor. s.5

DOSYA
METAL

Türkiye'nin lokomotif sektörlerinden metal işçilerinde çalışan 130 bin işçiyi kapsayan MESS sözleşmeleri başladı. Tüm iş-kolalarında işçiler için de belirleyici konuma gelen sözleşme için işçi sendikaları ile patron sendikası MESS arasında iki görüşme yapıldı. Üçüncüsü 4 Kasım'da yapılacak. Kriz ve savaşın gölgesinde yürütülen görüşmelerde patronlar 3 yıllık sözleşme ve düşük zam gündemini getiriyor. Yıllardır metal sektöründe yaptığı araştırmalarıyla bilinen Doç. Dr. Serkan ÖNGEL yazdı ise patronların kârında azalma bile olmadığını ortaya koyuyor. Yarı işçilerin enflasyon nedeniyle yavaş yavaş da giderecek zammı ve iş güvenliği taleplerinin karşılama mümkün. Ama ne patronlar ne de hükümet bu talebi karşılamak niyetinde. MESS grup sözleşmesinde işçilere katkı olmasın için hazırladığımız dosyamızın ileriki bölümlerinde yer alacak haber ve mektuplarda ise işçiler taleplerini hayata geçmesi için neler yapması gerektiğini tartışacak.

F. Serkan ÖNGEL*

7 8 Ekim 2019 tarihlerinde Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) ile metal sektöründe yetkili sendikalar arasında toplu sözleşme görüşmeleri başladı. Görüşmeler 186 işyerinde 130 bin metal işçisini kapsıyor. MESS Grup Sözleşmesi özel sektör açısından en önemli ve kapsamlı sözleşme olmasının yanında Türkiye'deki sınıf mücadelesinde açısından da tarihsel bir öneme sahip.

Metal sektörü Türkiye'de sınıf mücadelesinin nabızını attığı sektörlerden biri. Sektörde önemli verilerindeki düşüşlere ve "kriz" koşullarına rağmen, iş gücü verimliliğinde ve kâr oranlarında artış sağlanmış görülmüyor. Bunun yanında sektördeki şirketlerin kârlılıklarının 2018 ve 2019 yıllarında üretimideki düşüşten çok daha fazla etkilendiği anlaşıyor.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Birinci ve İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması verilerine göre, 2018 yılında şirketler kriz koşullarına karşın kâr elde etmeye devam etmiştir. Söz konusu 1000 firmamızın 3281 metal sektöründe faaliyet yürütmektedir. Bu firmaların yalnızca 1051 kâr/zarar bilgilerini paylaşmıştır. Kâr/zarar bilgilerini paylaşan firmaların 97'sinin kâr elde ettiği görülmektedir. Buna karşın sadece 8 firma zararlıdır. Buna göre metal sektöründeki firmaların yüzde 92,4'ü 2018 yılında kâr elde etmiştir. Bu firmalar arasında çalışan sayısı verisini paylaşanların sayısı ise 95'tir. Bu veriler esas alındığında sektörde çalışan kişi başına elde edilen kâr 116 bin TL'dir. Söz konusu 105 firmamızın toplam kârı 26 milyar 177 milyon, ortalaması kâr ise 249 milyon TL'dir.

Metal sektöründeki kimi önemli firmaların verilerine baktığımızda da tablo değişmemektedir. Arçelik'te dönem kârı 1 milyar 446 milyon iken ücretli çalışan başına düşen kâr oranı 68 bin 441 TL. TOFAŞ'ta dönem kârı 855 milyon iken ücretli çalışan başına düşen kâr 96 bin 970 TL. Ford için dönem kârı 1 milyar 215 milyon iken ücretli çalışan başına düşen kâr 110 bin 787 TL'dir. Bu veriler 2018 yılının işçileri için tüm olumsuzluklara karşın önemli kârlar elde ettini ortaya koyuyor. Elbette ki elde edilen kârın tamamı üretiminde kaymaklanmamakta. Ancak bu veriler şirketlerin durumuna ortaya koymak, işçilerin katkılarını görmek açısından önemli.

(TABLO 1) DÖNEMLERE GÖRE SEKTÖRLERDE KARLILIK DÜZEYİ (BİST Verileri)

Sektör	2C19 Net Kar	2C18 Net Kar	Yılı Değişim	FAVÖK	2C19 FAVÖK	Yılı Değişim	Firma Sayısı
Dayanıklı Tüketim	3	82	408	101,6	2.090	1.483	40,9
Otomotiv	3	22	217	3,8%	481	431	11,6
Makine	9	5	70,7	13	15	10,8%	5
Elektrik Makazemleri	40	71	43,5%	97	111	12,7%	4
Demir Çelik	2,3	2,7	15,8%	3.218	4.230	23,9%	13
Otomotiv	9	85	907	5,3%	1.622	1.633	-0,6%

Kaynak: Ziraat Yatırım Araştırma Bölümü 20/08/2019

MESS sözleşmesi ve metal sektöründe güncel gelişmeler

EMEĞİN, ÜRETTİĞİ DEĞERDEN ALDIĞI PAY AZALYOR

İSO Birinci ve İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu verilerine göre özel kuruluştaki emeğin ürettiği katma değerden aldığı pay gerilemektedir. İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu için bu düşüş radikal bir biçimde yaşanmıştır. 2010 yılında emeğin katma değerden aldığı pay yüzde 61,8 iken 2012 yılında bu oran yüzde 63,2'ye yükselmiştir. Bu değer 2015 yılında yüzde 55,7'ye gerilemiştir, 2016 yılında yüzde 59'a yükseldikten sonra 2017 yılında sert bir biçimde yüzde 50,7'e 2018 yılında yüzde 44,8'ye düşmüştür. (TABLO 3)

En Büyük Birinci 500 Sanayi Kuruluşu için de emeğin katma değerden aldığı pay 2010 yılı değerinden altındadır. 2018 yılında söz konusu değer yüzde 52,9 iken bu değer 2013 ve 2015 tarihlerinde yüzde 55'in üzerine çıkmıştır. 2017 yılında sert bir düşüşle yüzde 45,5'e gerileyen pay, 2018 yılında yüzde 51,2 olarak gerçekleşmiştir.

REEL BİRİM ÜCRETLER DÜŞÜYOR (TABLO 4)

2015 yılına göre **sanayi** reel birim ücreti dolar karşısında yüzde 24,7, avro karşısında yüzde 18,7 gerilemiştir. 2019 için çeyrek için reel birim ücretler dolar için yüzde 21,4 ve avro için yüzde 22,3 düzeyinde gerilemiştir.

2019 YILININ 2. ÇEYREK VERİLERİ

Bunun yanında krizin etkisinden derinleştiği 2019 yılının ilk 6 ayı ile 2018 yılının ilk 6 ayı karlılık verilerini de Borsa İstanbul'da (BİST) işlem gören şirketler üzerinden, karşılaştırmak ve mevcut karlılık düzeylerini görmek mümkün.

BİST 2019 2. çeyrek verilerine baktığımızda bir önceki yılın 2. çeyrek verilerine göre sadece yüzde 8,2 oranında bir düşüş görülmüyor. Bu veriler sektörel olarak ise farklılık gösteriyor. Örneğin dayanıklı tüketim sektöründe faaliyet gösteren 10 firmamızın toplam kâr bir yılda 408 milyondan 823 milyona çıkmış. Artış oranı yüzde 101. Şirketlerin durumları objektif olarak değerlendirmeye olanak sağlayan FAVÖK (faiz ve vergi öncesi kârlar) açısından incelediğimizde de sektörde yüzde 40,9'luk bir artış olduğu görülmüyor. (TABLO 1)

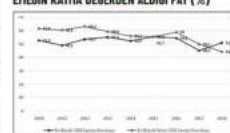
Otomotiv yan **sanayi** için de 2019'un 2. çeyrek net kârlarında artış görülmüyor. Sektördeki 5 firmamızın toplam kâr 217

Buna bir de işçilerin temel maddelerinde yaşadığı alım gücü kaybı eklenince, Ağustos 2017-Ağustos 2019 dönemi karşılaştırıldığında, atesiz düzümte enflasyon verileri esas alındığında bile, alım gücü kaybı sektörde yüzde 12,4'e, sıt, peyir ve yumurtı grubunda yüzde 9,5'e meyvede yüzde 6,8'e; et ve tahıllarda yüzde 4,5'e ulaşıp.

2003 yılından bu yana enflasyon karşısında alım gücü kaybı sektörde yüzde 34, meydana yüzde 18, ette yüzde 14 oldu. Bu oran katı yakınlarda yüzde 18, kârda yüzde 15,4 düzeyinde. Kayıp kırtası ve çözüm malmelerinde ise yüzde 17,6 olarak gerçekleşti. (TÜRK verileri üzerinden hesaplanmıştır.)

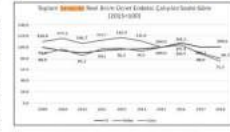
Güncel enflasyon sepeti, otomobil fiyatları olmak fiyatların 3 katından daha fazla düştüğü durumda, temel harcama kalemlerindeki artış ile resmi enflasyon arasındaki fark işçilerin hayat pahalılığı daha derin bir biçimde hissetmesine neden oluyor. Ayrıca hesaplamaların 2 aylık ortalamalar üzerinden değil, bir önceki yıl aynı ayına göre yapılması da bu süreçte katkı yapıyor.

TABLO 3 İSO EN BÜYÜK BİRİNCİ VE İKİNCİ 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU EMEĞİN KATMA DEĞERDEN ALDIĞI PAY (%)

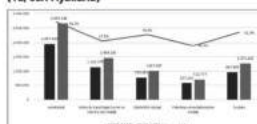
Kaynak: İSO Dergisi Mayıs 2019 Özel Sayısı, s.88 üzerinden üretilmiştir.

(TABLO 4) REEL BİRİM ÜCRETLER DÜŞÜYÖR

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Türkiye Ekonomisinde Haftalık Gelişmeler ve Genel Görünüm verilerinden üretilmiştir.

TABLO 2 ÇALIŞAN BAŞINA ÜRETİMDEN SATIŞLAR (NET) (TL, Cari Fiyatlarla)

Kaynak: İSO Dergisi Mayıs 2019 Özel Sayısı, s.88 üzerinden üretilmiştir.

1 milyon TL'den 225 milyon TL'ye yükselmiş. FAVÖK ise yüzde 116,1'luk yükselişle 431 milyon TL'den 481 milyon TL'ye ulaşmış.

Demir çelik sektöründeki 13 firmamızın elde ettiği net kâr yüzde 15,8 oranında azalsa da elde edilen toplam kâr 2 milyar 330 milyon TL'lik devasa bir miktardır. Otomotiv sektöründe karlılık yüzde 5,3 düşse de 2019 2. çeyrek için kâr miktarı 859 milyon TL. FAVÖK verilerine ise neredeyse bir kayıp söz konusu değil.

Bu verilerle göre Arçelik kârını 2019 2. çeyrekte bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 52 artırmış, söz konusu oran Bosch Fren Sistemleri'nde yüzde 10, TOFAŞ'ta yüzde 11,1'lik artışa denk gelmektedir. Ford'un kârında ise yüzde 16,1'lik bir gerileme yaşanmıştır. Bununla birlikte 4 firma için de FAVÖK değeri artış kaydetmiştir. (Kaynak: BİST Şirketlerinin 20.08.2019 itibarıyla Açıklanmış Olan 2019 2. Çeyrek Karları ve Çarpanları)

İŞ GÜCÜ VERİMLİLİĞİ YÜZDE 31 ARTTI

Kâr miktarlarının kriz koşullarında bile yüksek seviyelerde gerçekleşmesi, işçilerin daha fazla değer üretmesi ile ilgilidir. Nitekim İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışmasının sonuçlarına göre iş gücü verimliliği 2017 ve 2018 yıllarında

da sarmaya kaydetmiş durumda. İş gücü verimliliği çalışan başına net üretimden satış değeri ile ifade edilmektedir. 2015 ve 2016 yıllarında reel bir artış kaydetmeyen çalışan başına net üretimden satış değeri 2017 yılında yüzde 30,9, 2018 yılında yüzde 31,3 değerlerine ulaşmıştır. (TABLO 2)

2018 yılında bir işçi cari fiyatlarla toplam 1 milyon 271 bin TL'lik üretimden satış değeri yaratmıştır. Bu miktar Ana Metal **Sanayi** a.Ş. 2018 yılı için bir önceki yıla göre yüzde 36,1 artışla 2 milyon 665 bin TL'ye, otomotiv **sanayinde** 2018 yılı için bir önceki yıla göre yüzde 27,5'lik artışla 1 milyon 456 bin TL olarak gerçekleşmiştir.

KARLILIK ORANLARI SON 8 YILIN EN YÜKSEĞİNDE

İSO Türkiye'nin En Büyük Sanayi Kuruluşları 2018 listesinde göre 2018 yılı karlılık oranları son 8 yılın en yüksek seviyelerinde gerçekleşmiştir. Özel kuruluşların 2017 ve 2018 yıllarında özkaynak karlılığı sırasıyla yüzde 22,9 ve yüzde 23,8'lik değerleri ile 2010-2016 dönemine göre sarmaya yapmıştır.

Aktif karlılık ve satış karlılığı ise sırasıyla yüzde 7,3 ve yüzde 6,1'lik oranlarla 2017'den sonra en yüksek seviyede gerçekleşmiştir. (İSO, s.87).

*** Doç.Dr. Bu metin 7 Ekim 2019 tarihinde Birleşik Metal İş-MESS görüşmelerinde "Metal sektöründe güncel gelişmeler ve metal işçilerinin durumu" başlığı ile yapılan sunuşun yazdığı dokümanın halidir.**

SAVAŞ VE YATIRIMLAR DA TİS MASASININ GÜNDEMİ

Bu süreçte sektörün mücadeleci örgütü Birleşik Metal-İş Sendikası, işyerlerinden sözünü. İlk 6 ay için yüzde 34,2'lik zammı ve 2 yıllık sözleşme talebi ile sözleşme masasına çıkmış durumdadır. Türk Metal'in talebi yüzde 26,2. Özçekil-işin talebinin de Türk Metal ile benzer bir seviyede olduğu görülmektedir. Verimlilikteki artış ve alım gücünde yaşanan kayıplar, işçilerin yapayarak hissettiği ve bu taleplerin temel gerekçesi olan hususlar olarak öne çıkıyor anlaşılmaktadır.

MESS kürsölünde, işçilerin verimlilik ve ücretler üzerinden sağladığı rekabet avantajını kaybetmek istememektedir. Aynı zamanda tarihsel talebi olan 3 yıllık sözleşme konusunda ısrarcı durumdadır. Üretimdeki süreçte üretimin bir toparlanmasını yapacak yaşanmayacağı ya da karlılık seviyelerinin ne olacağı, savaş gündemi ve uluslararası yaptırımlar meselesi sözleşme masasının gündemleri olmaya devam edecektir.

ESNEK ÇALIŞMA, İŞTEN ATILAR, TEŞVİKLER

Sonuç olarak üretimde ve satışlarda yaşanan kesim düşüşün karşın kâr oranlarında düşüş söz konusu değildir. Toplam kârda ise sektörlerde göre karlılık söz konusudur. 2019 yılı için özel sektörde karlılık oranları son 8 yılın en yüksek düzeylerinde görülmektedir. 2019 yılı verileri açısından da karlılık düzeylerinde bir toparlanma yaşanmaktadır. Bu verilerle esneklik başlığı altında uygulamaya konulan iş gücü programlarının da etkili bulunmaktadır. Kısa çalışma uygulaması ile sadece şubat 2019'da 36 bin işçisi ücretli işsizlik Sigortası Fonundan ödenmiştir. İşbaşı eğitimi ve atılma eğitimi uygulamalarının yaygınlaşması iş gücü ihtiyacını karşılamıştır. Kimi büyük firmalarda işlerde azaltılması gerektiği ile işten çıkarmalar yaşanmıştır. Bunun yanında ücretsiz izinler, zorunlu izne çıkartmalar gibi uygulamalar, teşvikler, kısmi ekonomik sıkıntılarını işletmeler açısından etkilerini azaltmaktadır.

Bu koşullarda emek verimliliğinde de artış yaşanmıştır. İşsizleşmeden dolayımları karşın işçi başına yapılan üretim artmıştır. Bunu hem iş gücü verimliliği değerlerinden hem de iş gücü dönmelerinin katma değer içindeki payındaki hareketten görmek mümkündür. Nitekim **sanayi** reel birim ücretler dolar ve avro bazında ciddi bir gerileme yaşamıştır.

Eurostat ve TÜİK verileri üzerinden değerlendirildiğinde iş gücü dönmelerinin toplam üretimdeki payının en düşük olduğu ülkelerin bir Türkiye'dir. Bu durumun yekdeski hareketten sonra daha da net bir hale geldiği aşkır.

ENFLASYON ODAKLI ARTIŞ ALIM GÜCÜNÜ KORUYAMIYOR

ENFLASYON hesaplaması yitiriminin ve maddede ağırlıklıların, işçilerin gerçekliği ile bağdaşmaz, siyasal iktidara enflasyonla özelleik ücret artış dönmelerinde önemli müzabale olabilmektedir. sokaktaki enflasyon-gerçek enflasyon tartışmaları ile kamuoyunun gündemindedir. Bu tartışmanın gerçekçi boyutlarını olduğu görülmektedir. Enflasyon odaklı artışı, işçilerin temel harcama kalemlerinde alım gücünü koruyamamaktadır.

Tarihyelde 4 kişilik bir ailenin sadece sağlıklı beslenmek için içtiği gıdaların minimum harcama tutarı asgari ücret seviyesindeydi. Bınamı, ısmama, giyimde, kültür, eğitim ve sosyal hayat, ulaşım gibi temel konularda birlikte bu rakam 7 bin TL seviyesine yakındır. Bu rakam MESS işyerilerindeki ücret ortalamasının yaklaşık iki katıdır. Bütün bu veriler işçilerin taleplerinin gerekçeleri olarak görülmektedir.

En nihayetinde metal işçilerinin haklı taleplerinin ne ölçüde karşılanacağı, metal işçilerinin ortak mücadele pratiği ve sendikaların tutumu ile MESS'in ve siyasal iktidarın bu süreçte işyerilerinde ki huzurlu ortamı artırmaya şahane toplu sözleşme sürecini bir çıkarma süratıyla sürüklemeyeceği ve her şeyden önce metal işçilerinin 2019 yılından bu yana filâretinin kaderinin kararlaştırılması düzeyi ve bu iradenin önderliğini atacağı adımlar belirleyecektir.

dataposta6746@gmail.com

EKONOMİDE VERİLER YİNE TERSİNE DÖNDÜ

Geçtiğimiz Ekim/2019 Ayl itibarıyla canlanan tüketici güveni ve imalat sanayi başta sektörel güven endeksleri ekonomide kısmi canlanma yaşanacağı izlenimini uyandırmış olsa da, yine Ekim ayın da yapılan ISO-Market imalat sanayi PMI ve SAMEKS bileşik PMI anketleri bu canlanmanın henüz başlamadığını işaretini vermişti. SAMEKS bileşik PMI endeksi Eylül ayına göre toparlanma kaydederken, ISO-Market ise uzun aylar sonra eriştiği 50'nin üzerindeki 2019 zirvesinden geri dönerek 49'a, yani daralma bölgesine geriledi. Ekim ayında TIM kayıtlarında ihracatın da bir yıl öncesinin aynı ayına göre yerinde sayması ekonominin üretim cephesinde çok zayıf bir seyrin sürdüğünü gösteriyor. Diğer taraftan da **İstanbul Sanayi Odası** ve IHS Market'ten elde edilen PMI® anket verileri, Eylül ayında artan yeni siparişlerin Ekim'de hız kesmesine bağlı olarak Türk imalat sektörünün Ekim'de hafif yavaşladığına işaret etti. İstihdamın üst üste ikinci ay artış göstermesi anketin olumlu gelişmelerinden biri olarak kayda geçti. Diğer taraftan, girdi maliyetleri enflasyonu görece düşük kaldı ve firmalar nihai ürün fiyatlarını yeniden azaltmaya gitti. Eylül ayında 50,0 olarak ölçülen PMI endeksi, Ekim'de 49,0 seviyesinde gerçekleşti ve Türk imalat sektöründe hafif bir ivme kaybına işaret ettiği izlendi.

Bir taraftan yeni siparişler Ekim ayında yavaşlama kaydederek Eylül'de gözlenen büyümeyi tersine çevirirken, anket katılımcıları, hem iç piyasada hem de ihracat pazarlarında talep zayıflığı olduğunu belirtti. Firmalar da, talep koşullarındaki zorluklara üretimi hafif azaltarak cevap verdi. Birlikten işler görlemeye devam ederek azalış son 20 ayın en düşük oranında gerçekleşti. Türk lirasındaki zayıflık ve elektrik fiyatlarındaki yükselişe bağlı olarak girdi maliyetleri artmaya devam etti. Buna rağmen girdi fiyatları enflasyonu yılın son çeyreğinin başında görece düşük düzeyde kalmasıyla TÜİK'in Ekim/2019 enflasyonunun beklenden düşük çıkması bir kısmı tartışılmalı da beraberinde getirdi. **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat PMI anket verileri hakkında değerlendirmede bulunan IHS Market Direktör Yardımcısı Andrew Hawker'e göre: "PMI verilerinde yılın zamana göre en yüksek eğilimi Ekim ayında duraklarken bu durum Türk imalat sektöründe zorlu piyasa koşullarının sürdüğünü işaret etti. Öte yandan, genel durum geçen yılın bu zamanlarından beri net bir şekilde iyileşme kaydetti ve firmaların istihdam artışını devam ettirecek düzeyde ekonomik görünüme güvendikleri gözlemlendi." yorumunun gelmesi piyasalarda düşük de olsa iyimserliklere yol açıyor.

Mamafih işin neresinden baksak bakalım 2019 yılı kayıp yıl durumunda. Tablonun en riskli yönü de öteden beri ekonominin taşıyıcı kolonlarından özel sektörün artık bu yükü taşıyamayacak kadar zayıflamaya yüz tutması. Hal böyle iken borç sorunu altında yaşam savaşı veren özel sektörün yeni bir şoku yaşanması halinde bu işin içinden nasıl sıyrılacağı oldukça merak konusu. Diğer bir risk de özel sektörün geleceğe olan güvenini kaybetmesi. Çünkü kredi alıp kullanıyor, yatırıma yönelik yatırımda bulunuyor, daha kötüsü bu heylula içinde dış borç kapatmak için canını dişine takmış durumda. Görünürde kamu bankaları kredi vermeye istekli görünse de mali risikoların ileride sıkıntıya girebilir. Özellikle borçlardaki yapılandırma şeklinin son dönemde yoğunlaşmasının bu sıkıntının büyümesinde büyük rolü var. Nitekim BBK'nın son dönemde verdiği TL46 milyar krediyi batıda atma direktifi ardından bankalardan rica edecek tarafının kaldığını söyleyebilmek oldukça zor. Diğer bir sıkıntılı durum ise bir ara tolere edildi zannedilen konkordato ilanları ile ilgili şirketlerin içinde bulunduğumuz bu dönemde ciro üretebilecek halleri kalmayınca konkordato firtnası yeniden patladı. Ekonomide çarkların yavaşlayarak hızını azaltması piyasalarda artık nakit para sirkülasyonunun da zayıfladığına işaret ediyor.

Sonuç olarak TÜİK'in en son yayınladığı Ekim/2019 Ayl Tüketici Güven Endeksindeki yükseliş çok iyi şekilde doğru okumak ve detaylı analiz etmek gerekiyor. Burada özellikle dikkat çeken pozitif yon verilerdeki iyileşmelerin birbirleriyle örtüşen bir tarzda birbirini olabildiğince desteklemesi ve sürekli olması gerekiyor. Yoksa önlem almak yerine sadece güzellikler yaparak içi boş övünmelere sığınmak durumu düzeltmeye yetmediği gibi, önü alnamaz şekilde artan sorunların devasa yumağı haline gelmesine zemin hazırlanmış olur. Çok tabii olarak dersiniz ki "küresel ekonomilerdeki resesyondan (durgunluk) etkisi sinir yaratan krizlerin geldiği noktada bizim de bundan etkilenmememiz düşünülemez" onu anlarız. Mamafih Yurt dışından oluk gibi akan sıcak paranın rehabetiyle bir türlü içinden sıyrılamadığımız ısrar düşkünlüğünün geldiği noktada bir de yaşanan tüketim çöküşü de üzerine ilave edildiğinde; zaten böyle bir noktaya gelme - miz de hiç de sürpriz sayılmaz. Herşeyden önce geçmişte yaşanan kötü deneyimler olarak geride bırakırken geleceğe de güvenle baka bilmenin çarelerini aramamız gerekiyor. Bunun için de içi boş reformlar yerine, piyasalar daki güveni pekiştirebilecek içi dolu toplumun tüm kesimlerinin desteğini alabilecek reformların tamamının temelde ihracata dönük yüksek katma değeri ileri teknoloji yaratmanın zirvesine çıktığımız Cumhuriyet Türkiye'si için Çin örneğinde oldu şu gibi Lise öğrenci minde onu nasıl örnek aldılarsa sadece Büyük Kurtarıcımız Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK 'ün izinden gitmemiz yeterli olacaktır.